

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Схвалено:

Вченою радою
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол №5 від 16 березня 2026 р.
Введено в дію наказом ректора
від 30 березня 2026 р. № 412.

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації
педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

«КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ПРОФОРІЄНТАЦІЯ»

м. Івано-Франківськ 2026 р.

Розробник/розробники:

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
(Протас Оксана Любомирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи;
Тимків Лідія Степанівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи).

Напрямок підвищення кваліфікації: кар'єрне консультування здобувачів освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти на тему «Кар'єрне консультування в Новій українській школі» (від 04.11.2025 р. №1450).

Рецензент/рецензенти: Отрощенко Наталія Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».
Паркулаб Оксана Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології розвитку Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Термін дії програми: з 01.04.2026 до 01.04.2031 року.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: Розроблення та реалізація програми підвищення кваліфікації «Кар'єрне консультування та профорієнтація» зумовлене Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти в Україні й сучасним призначенням старшої профільної школи, яка розглядається як середовище, у якому учні можуть здійснювати індивідуальне та професійне самовизначення. Запровадження інституту кар'єрного радництва та консультування в академічних ліцях узгоджується з положеннями Європейської рамки компетентностей у сфері кар'єрного консультування і сприятиме підвищенню якості профільної освіти та реалізації принципів педагогіки партнерства, що є ключовими для концепції Нової української школи. Формування ефективної системи підтримки вибору індивідуальної освітньої траєкторії та професійного самовизначення здобувачів освіти відповідає цілям стратегічного плану діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року.

Програму укладено відповідно до положень законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України, зокрема постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами) «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», постанови Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 851 «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти», наказу МОН від 10.10.2024 № 1451 «Про затвердження Концептуальних

засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї)», «Положення про психологічну службу у системі освіти України», затвердженого Наказом МОН від 22.05.2018 № 509, інших нормативно-правових актів у сфері освіти та з урахуванням стратегії європейської інтеграції, кращих міжнародних і вітчизняних практик професійного розвитку соціальних педагогів. Сучасна українська школа потребує ефективної системи професійної орієнтації й кар'єрного консультування, що допоможе здобувачам освіти обрати власну освітню та професійну траєкторію.

Програма спрямована на вдосконалення необхідних знань, умінь, навичок та способів діяльності в соціальних педагогів задля успішної реалізації комплексної профорієнтаційної підтримки учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або в кредитах ЄКТС:
30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми. Зміст типової програми підвищення кваліфікації реалізується суб'єктами підвищення кваліфікації повною мірою.

Форма/форми підвищення кваліфікації: дистанційна.

Мета: оволодіння компетентностями, необхідними для здійснення системи заходів з кар'єрного консультування та професійної орієнтації здобувачів базової та профільної середньої освіти, що відповідає цінностям Нової української школи, орієнтується на індивідуалізацію траєкторій освіти та розвитку, компетентнісний підхід і міжнародні стандарти.

Завдання:

- сформувати цілісне уявлення про сучасну систему кар'єрного консультування та професійної орієнтації в контексті профільної середньої освіти, нормативно-правових засад і державної політики;
- ознайомити із сучасними моделями, методами, технологіями та інструментами кар'єрного консультування;
- розвинути практичні навички здійснення кар'єрного консультування, включно з методами інструментальної діагностики, індивідуальної та групової роботи, інтерв'ювання, фасилітації, супроводу індивідуальної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору учнів;
- сформувати здатність до виявлення кар'єрних потреб учнівства, враховуючи вікові, гендерні, соціальні та культурні особливості, індивідуально-психологічних особливостей на засадах безстереотипного та інклюзивного підходів;

- удосконалити вміння розвитку в здобувачів освіти навичок самопізнання, постановки цілей, ухвалення рішень, планування індивідуальної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору під час освітнього процесу;
- посилити спроможність інтеграції профорієнтаційних елементів в освітній процес із урахуванням принципів НУШ, забезпечуючи міжпредметність та компетентнісний підхід.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:
Відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН від 29 серпня 2024 року № 1225):

- інформаційно-цифрова компетентність (А3),
- психологічна компетентність (Б1),
- емоційно-етична компетентність (Б2),
- компетентність педагогічного партнерства (Б3),
- здатність до навчання впродовж життя (Д1).

Очікувані результати навчання: За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (удосконалять) уміння, навички та способи діяльності щодо:

- розроблення системи професійної орієнтації та кар'єрного консультування в ЗЗСО в контексті профільної середньої освіти, нормативно-правових засад та державної політики;
- упровадження в практику кар'єрного консультування сучасних моделей, методів, технологій та інструментів;
- здійснення кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти, супроводу індивідуальної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору учнів;
- виявлення освітніх, мотиваційних і кар'єрних потреб учнів з урахуванням вікових, гендерних, соціокультурних та індивідуально-психологічних особливостей на засадах безстереотипного та інклюзивного підходів;
- здатність до ефективного здійснення діагностичної, консультаційної, інформаційної та розвивально-корекційної діяльності;
- формування та розвитку в учнів і учениць навичок самопізнання, цілепокладання, прийняття рішень і планування власної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору як у межах освітнього процесу;
- інтегрування профорієнтаційних елементів у навчальні програми, виховну та проектну діяльність відповідно до принципів НУШ, забезпечуючи міжпредметність та компетентнісний підхід.

Система та критерії оцінювання навчання:

Практичні заняття передбачають виконання вправ, проведення аналізу

конкретних ситуацій і розв'язання професійних кейсів.

Критерії оцінювання роботи слухачів на практичних заняттях:

Оцінювання здійснюється за результатами виконання практичних завдань упродовж вивчення всіх тем курсу. Максимальна кількість балів – 25.

1. Активність, участь в обговореннях та рівень теоретичної підготовки (10 балів).

8–10 балів – слухач демонструє ґрунтовне розуміння теоретичного матеріалу, правильно використовує професійну термінологію, активно бере участь в обговореннях, аргументовано висловлює власну позицію, аналізує практичні ситуації та пропонує конструктивні рішення.

5–7 балів – слухач володіє основними теоретичними положеннями, бере участь в обговореннях, однак не завжди достатньо аргументує свої висновки або допускає окремі неточності.

1–4 бали – слухач демонструє поверхове знання матеріалу, бере пасивну участь у роботі, потребує постійної допомоги під час виконання завдань.

2. Виконання практичних завдань (кейсів, вправ, проєктних робіт) (10 балів)

8–10 балів – усі практичні завдання виконано своєчасно, у повному обсязі та на високому методичному рівні; рішення є логічними, обґрунтованими, містять елементи творчого підходу й можуть бути використані в професійній діяльності.

5–7 балів – завдання виконано в повному обсязі, проте наявні окремі методичні неточності або недостатньо повне обґрунтування запропонованих рішень.

1–4 бали – практичні завдання виконано частково, із суттєвими помилками або порушенням вимог щодо змісту й оформлення.

3. Професійна взаємодія та дотримання академічної культури (5 балів)

5 балів – слухач дотримується принципів професійної етики, ефективно взаємодіє з учасниками навчання, своєчасно виконує завдання, конструктивно надає й сприймає зворотний зв'язок.

3–4 бали – загалом демонструє належний рівень професійної взаємодії, однак трапляються окремі труднощі під час командної роботи або несвоєчасне виконання окремих завдань.

1–2 бали – спостерігається недостатня залученість до спільної роботи, недотримання домовленостей щодо виконання завдань або неконструктивна взаємодія з учасниками навчання.

Рівні навчальних досягнень

23–25 балів – високий рівень: слухач демонструє глибоке розуміння навчального матеріалу, успішно застосовує знання під час виконання практичних завдань, виявляє самостійність, творчий підхід, ініціативність і здатність до професійної рефлексії.

19–22 бали – достатній рівень: слухач упевнено володіє навчальним матеріалом, якісно виконує практичні завдання, допускаючи лише незначні неточності, які не впливають на загальний результат.

15–18 балів – середній рівень: слухач засвоїв основний зміст навчального

матеріалу, виконує практичні завдання за зразком або з частковою допомогою, допускає окремі помилки.

0–14 балів – початковий рівень: слухач має фрагментарні знання, виконує практичні завдання частково, потребує суттєвої допомоги під час їх виконання.

Самостійна робота передбачає опрацювання додаткових матеріалів, проведення аналізу практичних кейсів, підготовку есе або презентацій на запропоновану тематику.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів – 35.

1. Змістове наповнення роботи (20 балів)

Відповідність темі та обґрунтованість (5 балів). Оцінюється чіткість визначення мети й завдань роботи, відповідність змісту заявленій темі, урахування особливостей цільової аудиторії та сучасних підходів до організації кар'єрного консультування і професійної орієнтації.

Логічність, повнота та системність (10 балів). Оцінюється цілісність структури роботи, логічна послідовність викладу матеріалу, взаємозв'язок між окремими складовими, обґрунтованість запропонованих рішень, використання сучасних методів, форм і технологій кар'єрного консультування.

Практична спрямованість (5 балів). Оцінюється можливість практичного використання розроблених матеріалів у діяльності закладу загальної середньої освіти, їх актуальність, реалістичність та доцільність.

2. Якість оформлення роботи (5 балів) Оцінюється відповідність роботи вимогам до оформлення, логічність структури, грамотність викладу матеріалу, наочність подання інформації (таблиці, схеми, інфографіка, діаграми за потреби), дотримання принципів академічної доброчесності.

3. Представлення та захист роботи (10 балів)

4. Презентація результатів (5 балів). Оцінюється здатність стисло й логічно представити результати роботи, аргументувати запропоновані рішення, демонструвати професійну компетентність під час відповідей на запитання.

Комунікативна майстерність (5 балів). Оцінюється культура професійного мовлення, використання фахової термінології, логічність викладу, дотримання регламенту виступу (7–10 хвилин), уміння вести професійний діалог.

Рівні оцінювання

32–35 балів – високий рівень. Робота є змістовною, логічною, інноваційною, має практичну цінність, демонструє творчий підхід до розв'язання поставлених завдань. Представлення впевнене, аргументоване та професійне.

27–31 бал – достатній рівень. Робота виконана відповідно до вимог, містить обґрунтовані пропозиції та практичні рекомендації. Допускаються окремі несуттєві недоліки у структурі, оформленні або презентації.

21–26 балів – середній рівень. Робота відповідає основним вимогам, однак має недостатню повноту, окремі структурні недоліки або потребує більш ґрунтовного обґрунтування практичних рішень.

18–20 балів – задовільний рівень. Робота виконана частково, має описовий характер, недостатньо розкрито окремі питання, під час захисту виникають труднощі з аргументацією власних висновків.

0–17 балів – незадовільний рівень. Робота не відповідає встановленим вимогам, має істотні змістові чи структурні недоліки, не демонструє досягнення

програмних результатів навчання або не була представлена до захисту.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 40 балів. Прохідний бал – 20.

Критерії оцінювання результатів підсумкового тестування.
Максимальна кількість балів – 40.

36–40 балів – високий рівень.

Слухач демонструє системні та ґрунтовні знання програмного матеріалу, правильно виконує практично всі тестові завдання, у тому числі підвищеної складності, уміє аналізувати професійні ситуації та застосовувати набуті знання для їх розв'язання.

32–35 балів – достатній рівень.

Слухач упевнено володіє основними положеннями курсу, правильно виконує більшість тестових завдань, допускаючи лише окремі несуттєві неточності, які не впливають на загальне розуміння матеріалу.

28–31 бал – середній рівень.

Слухач засвоїв основний зміст навчального матеріалу, правильно виконує більшість тестових завдань базового рівня, однак припускається помилок під час виконання завдань, що потребують аналізу, узагальнення або застосування знань у практичних ситуаціях.

24–27 балів – достатній мінімальний рівень.

Слухач володіє базовими поняттями та основними положеннями курсу, виконує тестові завдання репродуктивного характеру, але має труднощі із завданнями, що потребують логічного аналізу та встановлення взаємозв'язків.

20–23 бали – мінімальний рівень (пороговий).

Слухач демонструє фрагментарне засвоєння навчального матеріалу, правильно виконує лише найпростіші тестові завдання. Досягнуто мінімального рівня, необхідного для успішного завершення курсу.

0–19 балів – недостатній рівень.

Слухач не засвоїв значну частину програмного матеріалу, допускає суттєві помилки під час виконання більшості тестових завдань, що свідчить про необхідність повторного опрацювання навчального матеріалу та проходження повторного оцінювання.

Особа/особи, які забезпечують освітній процес згідно програми:
науково-педагогічні працівники кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Терміни виконання програми: короткостроковий курс, 1–2 тижні.

Графік навчального процесу: відповідно до плану.

Мінімальна та максимальна кількість осіб у групі: 10–15.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:
Свідоцтво про підвищення кваліфікації (обсяг: 30 акад. год.).

Вартість програми: 1115 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів та навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні/ Семінарські/ Лабораторні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Всього годин
Модуль 1 Кар'єрне консультування як складова нової української школи					
Тема 1.1 Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної середньої освіти	2		2		4
Тема 1.2 Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації	2				2
Тема 1.3 Профорієнтація як система заходів, спрямованих на вибір професії		2			2
Модуль 2 Особливості кар'єрного консультування та профорієнтації здобувачів базової та профільної середньої освіти					
Тема 2.1 Вікові й психологічні особливості професійного самовизначення і кар'єрного вибору здобувачів базової та профільної середньої освіти	2	2			4
Тема 2.2 Особливості мотивації професійного вибору старшокласників	2	2			4
Модуль 3 Форми, методи та технології кар'єрного консультування					
Тема 3.1 Форми кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти		2			2
Тема 3.2 Методи та прийоми кар'єрного консультування		2			2
Тема 3.3 Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти		2			2
Тема 3.4 Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку		2	2		4

здобувачів базової та профільної середньої освіти					
Тема 3.5 Співпраця ЗЗСО з батьками, психологами, громадами, роботодавцями щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення учнів		2			2
Підсумкове заняття / тестування				2	2
ВСЬОГО:	8	16	4	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма складається з 3 модулів та 10 взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год., з них: 8 год. – лекційні заняття, 16 год. – практичні заняття, 2 год. – контрольні заходи на останньому практичному занятті, 4 год. – самостійна робота. Підсумкові заходи передбачають виконання тестування.

Модуль 1

КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Тема 1.1. Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної середньої освіти

Поняття і роль кар'єрного консультування, його мета й місце в системі професійної орієнтації здобувачів базової та профільної середньої освіти. Нормативно-правове забезпечення, державна підтримка кар'єрного консультування та профорієнтаційної діяльності в ЗЗСО України. Нові сенси професійної орієнтації в контексті НУШ. Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти та роль академічних ліцеїв у забезпеченні професійного вибору учнів. Використання Європейських рамок компетентностей для формування особистісної і соціальної готовності учнів до вибору сфери професійної діяльності та кар'єри. Спільне й відмінне в професійній орієнтації та кар'єрному консультуванні здобувачів освіти. Зв'язок кар'єрного консультування з розробкою індивідуальної стратегії навчання та освітньої траєкторії.

Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації

Основні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації, їх еволюція та практичне значення. Елементи моделей кар'єрного консультування в поєднанні з розвитком ключових компетентностей LifeComp та підприємницьких компетентностей EntreComp. Концепція автономної кар'єрної мотивації, сфокусована на внутрішніх джерелах професійного вибору й здатності учня самостійно будувати та коригувати власний кар'єрний маршрут.

Тема 1.3 Профорієнтація як система заходів, спрямованих на вибір

професії

Мета і завдання профорієнтації. Функції профорієнтації. Підходи до профорієнтації. Структура профорієнтації. Професійне та кар'єрне консультування як складові професійної орієнтації.

Модуль 2

ОСОБЛИВОСТІ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ ТА ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1 Вікові й психологічні особливості професійного самовизначення і кар'єрного вибору здобувачів базової та профільної середньої освіти

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці. Розвиток самосвідомості та ідентичності. Кар'єрний та професійний вибір як провідний напрям самовизначення в ранньому юнацькому віці. Базові фактори професійного вибору юнацтва. Вікові кризи, юнацький максималізм як бар'єри та рушійні сили професійного самовизначення і кар'єрного вибору. Гендерний аспект професійного самовизначення та формування кар'єрної мотивації. Роль батьків і соціального оточення у виборі професії. Готовність до самостійного прийняття рішень.

Тема 2.2 Особливості мотивації професійного вибору старшокласників

Групи мотивів вибору професії: соціальні; моральні; матеріальні; пізнавальні; естетичні; творчі, змістовні; престижні та утилітарні. Провідні мотиви професійного вибору в ранньому юнацькому віці. Роль ціннісних орієнтацій, уявлень про майбутнє, самооцінки та впевненості у власних здібностях. Вплив зовнішніх чинників на мотиваційний вибір підлітків. Індивідуальний мотиваційний профіль та інструменти підсилення внутрішньої зацікавленості учня у свідомому професійному самовизначенні.

Модуль 3

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 3.1 Форми кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти

Характеристика форм кар'єрного консультування: за кількістю учасників індивідуальна, групова, колективна; за тривалістю – разові, короткотривалі, довготривалі, систематичні, оперативні; за змістом – довідково-інформаційна, діагностична, формувальна; за профілем консультанта – медична, педагогічна, економіко-професіологічна, психологічна; за способом організації – очна, дистанційна, змішана.

Тема 3.2 Методи та прийоми кар'єрного консультування

Характеристика основних методів та прийомів кар'єрного консультування: інформаційно-довідкові, освітні; психодіагностичні; мотиваційно-підтримувальні; практично-дійові тощо. Діагностичні підходи у кар'єрному консультуванні. Виявлення схильності до вибору професії.

Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти

Кар'єрне консультування на рівні базової середньої освіти (5-9 класи). Підготовка до свідомого вибору фахового профіля. На рівні профільної середньої освіти (10-12 класи). Технології кар'єрного коучингу, менторства, індивідуальних консультацій аналізом портфоліо досягнень, симуляції співбесід, стажування, участь профільних конкурсах та проектах.

Технологія застосування цифрових інструментів і ресурсів для кар'єрного консультування та професійної орієнтації: платформа профорієнтації та розвитку кар'єри Державної служби зайнятості (тести, описи професій, відеоекскурсії, база закладів освіти); портал «Моя професія»; державний ресурс «Дія. Освіта» (курси та освітні сертифікати), Національна онлайн-платформа Career Hub (проекти для молоді, менторські програми, конкурси). Інтерактивні інструменти Prometheus та Edera з курсами навичок XXI століття.

Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти
Принципи, етапи та інструменти побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку учнів з урахуванням їхніх інтересів, здібностей, цінностей та актуальних потреб ринку праці. Роль та можливості кар'єрного консультування у визначенні освітніх і професійних цілей, виборі профільних напрямів навчання, розвитку ключових компетентностей і формуванні навичок автономного управління кар'єрою. Міждисциплінарна співпраця для комплексної підтримки учня на різних етапах формування індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку. Особливості збору та аналізу індивідуальної інформації учнів. Персоналізовані кар'єрні плани. Самопрезентація на ринку праці та освітніх послуг. Резюме: загальні відомості та лайфхаки. Супровідний лист. Можливості для навчання, працевлаштування й кар'єрного росту в Україні та Європі разом з Europass.

Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, громадами, роботодавцями щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення учнів

Значення та форми співпраці кар'єрних консультантів із батьками щодо підтримки професійного самовизначення їхніх дітей. Методи залучення батьків до профорієнтаційного процесу в ЗЗСО. Роль фахівців у діагностиці та розвитку мотивації, можливості партнерства з місцевими громадами для організації практик і заходів. Форми взаємодії ЗЗСО з роботодавцями для ознайомлення учнів із реальними умовами праці та ринком праці: проведення інформаційних зустрічей, організації спільних проєктів, створення мережі партнерств тощо.

Орієнтовний перелік практичних завдань.

Завдання до теми 1.1. Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної середньої освіти.

1. Проаналізувати чинні нормативно-правові документи щодо професійної орієнтації та кар'єрного консультування в закладах освіти; визначити зони відповідальності вчителя, класного керівника, практичного психолога, соціального педагога, адміністрації.

2. Здійснити компаративний аналіз професійної орієнтації й кар'єрного консультування (спільні та відмінні ознаки заповнити в порівняльній таблиці);

3. Розробити модель інтеграції кар'єрного консультування в систему роботи закладу освіти;
4. Навести приклади побудови індивідуальної освітньої траєкторії учня;
5. Скласти карту ресурсів закладу освіти для організації кар'єрного консультування;
6. Виконати кейс-аналіз щодо вибору профільного навчання учнем.
7. Методичний кейс «Рамки компетентностей у дії». Розробка інтегрованого мінізаняття (або елементу уроку) з використанням Європейських рамок компетентностей для стимулювання готовності учня до кар'єрного вибору/.

Завдання до теми 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації.

1. Описати основні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації, їх еволюція та практичне значення.
2. Кейс-метод «Проектування за LifeComp та EntreComp». Створення матриці відповідності профорієнтаційних активностей (екскурсія, тренінг, ярмарок професій) конкретним дескрипторам компетентностей LifeComp (наприклад, саморегуляція) та EntreComp (наприклад, фінансова грамотність).
3. Психолого-педагогічний практикум «Автономна кар'єрна мотивація». Розробка алгоритму бесіди або коучингової сесії з учнем, який демонструє суто зовнішню мотивацію (вибір батьків, «престижна» професія), з метою переведення її у внутрішню площину.

4. Скласти алгоритм підтримки учня у прийнятті професійного рішення.

Завдання до теми 1.3. Профорієнтація як система заходів, спрямованих на вибір професії.

1. Визначити функції профорієнтації на прикладах педагогічних ситуацій;
2. Розробити календарний план профорієнтаційної роботи закладу освіти;
3. Укласти добірку ефективних форм професійної орієнтації для різних вікових груп.
4. Розробка карти процесів «Профорієнтаційна система ЗЗСО». Створення візуальної схеми/карти, яка відображає взаємозв'язок функцій, підходів та структури профорієнтаційної роботи у закладі освіти протягом навчального року.
5. Моделювання ситуації «Запит на консультацію». Розподіл у парах/трійках для відпрацювання алгоритму первинного прийому учня, визначення його запиту та віднесення цього запиту до сфери профконсультування чи кар'єрного консультування.

Завдання до теми 2.1. Вікові й психологічні особливості професійного самовизначення.

1. Визначити чинники, що впливають на професійне самовизначення учня;
2. Скласти рекомендації для педагогів щодо підтримки учнів різного віку;
3. Змоделювати консультацію з урахуванням вікових особливостей;
4. Розробити пам'ятку для батьків щодо підтримки професійного самовизначення дітей.

5. Аналітична сесія «Кризи та бар'єри». Складання реєстру психологічних бар'єрів підлітків (юнацький максималізм, страх НМТ/іспитів, конформізм) та розробка «аптечки технік» для їх подолання педагогом.

6. Гендерний аудит «Професії без стереотипів». Розробка сценарію інтерактивного заходу (дебати, світове кафе) для учнів 8–9 класів, спрямованого на руйнування гендерних стереотипів у виборі кар'єри.

7. Кейс «Трикутник: Учень – Батьки – Консультант». Вирішення конфліктної ситуації, коли прагнення підлітка суперечать жорстким вимогам батьків щодо вибору майбутнього фаху (рольова гра з подальшим аналізом).

Завдання до теми 2.2. Особливості мотивації професійного вибору старшокласників.

1. Лабораторія діагностики «Мій мотиваційний профіль». Самостійне тестування слухачів за однією з класичних методик визначення мотивів вибору професії, інтерпретація результатів та адаптація цього інструментарію для роботи зі старшокласниками.

2. Визначити домінуючі мотиви професійного вибору на основі запропонованих кейсів;

3. Скласти мотиваційний профіль умовного учня;

4. Проаналізувати вплив сім'ї, однолітків та медіа на професійний вибір;

5. Розробити вправи для формування внутрішньої мотивації до професійного самовизначення;

6. Підготувати рекомендації щодо розвитку усвідомленого професійного вибору.

7. Розробка конструктора «Внутрішній стимул». Створення банку інтерактивних вправ (3–5 технік), що активізують ціннісні орієнтації, впевненість у власних силах та адекватну самооцінку підлітка під час формування кар'єрного плану.

Завдання до теми 3.1. Форми кар'єрного консультування.

1. Визначити доцільні форми кар'єрного консультування для різних педагогічних ситуацій;

2. Розробити сценарій індивідуальної консультації;

3. Підготувати план проведення групового заняття з професійного самовизначення;

4. Скласти порівняльну характеристику очної, дистанційної та змішаної форм консультування.

5. Проектування «Матриця форматів». Створення класифікаційної таблиці профорієнтаційних заходів для свого ЗЗСО із зазначенням форми (індивідуальна, дистанційна, формувальна, медико-педагогічна тощо) та обґрунтуванням її доцільності для конкретної вікової групи.

6. Розробка плану-проспекту дистанційної групової консультації. Створення детального сценарію онлайн-зустрічі (на платформі Zoom/Teams) для учнів 9 класу з використанням інтерактивних дошок (Miro/Padlet).

7. Змодельювати консультацію для учнів різного віку.

Завдання до теми 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування.

1. Добрати методи кар'єрного консультування відповідно до конкретних

ситуацій;

2. Проаналізувати можливості використання психодіагностичних методик;

3. Розробити вправи на визначення професійних інтересів та здібностей;

4. Скласти алгоритм проведення первинної консультації;

5. Провести аналіз результатів профорієнтаційної діагностики (на прикладі).

6. Створення «Методичного кейса профконсультанта». Добірка та опис 3-х практично-дійових та мотиваційних методів з інструкціями щодо їх проведення.

7. Практикум «Експрес-діагностика». Моделювання процесу виявлення професійних схильностей учня за допомогою швидких опитувальників та технік активного слухання.

Завдання до теми 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів освіти.

1. Розробити фрагмент програми кар'єрного консультування для учнів 5–9 класів;

2. Розробити програму кар'єрної підтримки учнів 10–12 класів;

3. Виписати цифрові платформи для професійної орієнтації;

4. Створити маршрут використання онлайн-ресурсів для кар'єрного розвитку учнів;

5. Змоделювати кар'єрну консультацію із застосуванням цифрових ресурсів;

6. Підготувати план організації профорієнтаційного заходу із використанням цифрових сервісів.

7. Розробка треку «Базова освіта (5–9 класи) vs Профільна освіта (10–12 класи)». Створення порівняльної стратегії застосування технологій: від профінформації та ігор у середній школі до менторства, аналізу портфоліо та симуляції співбесід у старшій школі.

8. Цифровий квест «Навігатор електронних ресурсів». Практичне індивідуальне завдання: пройти тестування/завдання на платформах «Дія.Освіта», Державної служби зайнятості, «Моя професія», Career Hub, Prometheus або EdEra. Скласти «Гайд для учня» з покроковими рекомендаціями щодо використання цих ресурсів.

Завдання до теми 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку.

1. Розробити індивідуальну освітню траєкторію для умовного учня;

2. Скласти персональний кар'єрний план;

3. Провести аналіз портфоліо навчальних досягнень учня;

4. Підготувати приклад сучасного резюме та супровідного листа;

5. Розробити рекомендації щодо використання Europass;

6. Змоделювати консультацію щодо вибору освітнього маршруту;

7. Створити карту компетентностей учня та визначити напрями їх розвитку.

8. Воркшоп «Шаблон Персоналізованого кар'єрного плану». Розробка

бланку-шаблону індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) учня, що містить блоки: цілі, сильні сторони, дефіцити компетентностей, вибір профільних предметів, план дій на ринку праці/освіти.

9. Майстерня «Europass та інструменти самопрезентації». Створення слухачами власного зразка сучасного резюме (CV) та супровідного листа на платформі Europass, а також розробка методичних рекомендацій (лайфхаків) для навчання учнів мистецтву самопрезентації.

Завдання до теми 3.5. Співпраця закладу загальної середньої освіти з батьками, громадами та роботодавцями.

1. Розробити план взаємодії закладу освіти з батьками щодо професійного самовизначення учнів;

2. Скласти програму проведення батьківських зборів з питань кар'єрного вибору;

3. Розробити модель партнерства закладу освіти з місцевими підприємствами та установами;

4. Підготувати проєкт профорієнтаційного заходу за участю роботодавців;

5. Скласти карту потенційних партнерів громади;

6. Розробити річний план співпраці закладу освіти з громадою, службою зайнятості, закладами професійної, фахової передвищої та вищої освіти, роботодавцями;

7. Виконати аналіз ефективності існуючих форм партнерської взаємодії та запропонувати шляхи їх удосконалення.

8. Проєкт «Батьківські збори нового формату». Розробка сценарію інтерактивного тренінгу або фасилітаційної сесії для батьків на тему: «Як підтримати дитину у виборі професії і не нашкодити».

9. Програма партнерства «Школа – Громада – Бізнес». Складання проєкту плану спільних дій (або дорожньої карти) між ЗЗСО, місцевими підприємцями та органами місцевого самоврядування (організація «живих» екскурсій, стажувань, профільних конкурсів чи соціальних проєктів у громаді).

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Тема 1.1. Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної середньої освіти

1. Які ключові зміни у підходах до профорієнтації декларує Концепція «Нова українська школа» (НУШ)?
2. Проаналізуйте Закон України «Про повну загальну середню освіту»: які саме норми забезпечують право учня на вибір індивідуальної освітньої траєкторії?
3. У чому полягає роль академічного ліцею як базового майданчика для життєвого та професійного самовизначення старшокласників?
4. Як Європейська рамка ключових компетентностей для навчання протягом усього життя може бути інтегрована в наскрізні лінії навчальних програм базової школи?

5. Охарактеризуйте відмінності між поняттями «професійне самовизначення» та «управління власною кар'єрою».

Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації

1. Як еволюціонували класичні теорії вибору професії (наприклад, трифакторна модель Ф. Парсонса, типологія Дж. Голланда) у сучасні конструктивістські моделі кар'єрного проектування?
2. Які компоненти рамки соціоемоційних компетентностей LifeComp є критично важливими для адаптації випускника на динамічному ринку праці?
3. Яким чином підприємницька компетентність (EntreComp) допомагає учневі бачити кар'єрні можливості та створювати власну цінність у суспільстві?
4. Що таке «автономна кар'єрна мотивація» в контексті теорії самодетермінації, і чому інтроєктована (зовнішня) мотивація є крихкою?

Тема 1.3. Профорієнтація як система заходів, спрямованих на вибір професії

1. Які взаємозв'язки існують між профінформацією, профконсультацією, профдобрим та профадаптацією як елементами єдиної системи?
2. У чому полягає сутність сучасного системно-діяльнісного підходу до організації профорієнтації в ЗЗСО?
3. Які діагностичні обмеження має класичне професійне консультування порівняно з розвивальним кар'єрним консультуванням?

Тема 2.1. Вікові й психологічні особливості професійного самовизначення і кар'єрного вибору

1. Як специфіка соціальної ситуації розвитку в ранньому юнацькому віці впливає на здатність підлітка прогнозувати своє професійне майбутнє?
2. У чому небезпека явища «дифузії ідентичності» (за Дж. Марсія) для процесу прийняття рішень про вибір професії?
3. Як юнацький максималізм може деформувати уявлення учня про реалії професійної діяльності?
4. Які чинні соціокультурні стереотипи найчастіше впливають на гендерну асиметрію при виборі професійного профілю в сучасній Україні?
5. Де проходить межа між конструктивною підтримкою батьків та психологічним тиском (деструктивним впливом) на вибір дитини?

Тема 2.2. Особливості мотивації професійного вибору старшокласників

1. Яка структура мотивів (соціальних, матеріальних, пізнавальних, престижних тощо) є провідною для сучасного покоління підлітків?
2. Як взаємопов'язані рівень домагань, самооцінка учня та успішність його кар'єрного старту?
3. Які інструменти педагогічного супроводу є найбільш ефективними для трансформації утилітарних мотивів вибору професії у змістовні та творчі?
4. Що таке «індивідуальний мотиваційний профіль» і як педагог може використовувати його для стимулювання усвідомленого вибору підлітка?

Тема 3.1. Форми кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти

1. За яких умов групове кар'єрне консультування є більш ефективним, ніж індивідуальне?
2. У чому полягає специфіка проведення оперативної профконсультації порівняно з довготривалим кар'єрним супроводом?
3. Які етичні та технічні вимоги висуваються до організації кар'єрного консультування в дистанційному та змішаному форматах?

Тема 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування

1. Які переваги та ризики має використання комп'ютеризованих психодіагностичних методик у закладі освіти?
2. Які методи активізації професійного самовизначення (наприклад, профорієнтаційні ігри, метод кейсів) найкраще підходять для роботи з учнями 7–9 класів?
3. Як використовувати техніку кар'єрного інтерв'ю для виявлення прихованих інтересів та неусвідомлених нахилів підлітка?

Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів освіти

1. Які особливості застосування методів кар'єрного коучингу в роботі з учнями профільної школи (10–12 класи)?
2. Як організувати роботу з учнівським «портфоліо досягнень» (e-portfolio), щоб воно стало інструментом кар'єрного планування?
3. Зробіть порівняльний аналіз можливостей державних платформ («Дія.Освіта», ресурсів Служби зайнятості) та недержавних хабів (Career Hub, Prometheus тощо) у практиці профорієнтації ЗЗСО.

Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів освіти

1. Які етапи алгоритму розробки персоналізованого кар'єрного плану учня є обов'язковими для виконання?
2. Як допомогти учневі узгодити його суб'єктивні кар'єрні бажання з об'єктивними прогнозами та потребами ринку праці України?
3. Які ключові тренди європейського інструменту Europass варто інтегрувати в освітній процес для підготовки учнів до міжнародної мобільності та самопрезентації?
4. Охарактеризуйте типові помилки при складанні першого резюме та супровідного листа підлітка.

Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, громадами, роботодавцями щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення учнів

1. Які існують форми залучення батьків до профорієнтаційного процесу як «живих книг» чи кар'єрних менторів?
2. Як закладу освіти побудувати взаємовигідне партнерство з місцевим бізнесом в умовах децентралізації громад?
3. Що таке технологія «тінізації робочого місця» (job shadowing) і як безпечно й ефективно організувати таку практику для учнів старших класів?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.02.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Конвенція про професійну орієнтацію та професійну підготовку в галузі розвитку людських ресурсів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_057#Text
4. Концепція державної системи професійної орієнтації населення, затверджена Постановою КМ України від 17 вересня 2008 р. № 842. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF>
5. Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається (1995 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0198-95#Text>
6. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї): наказ МОН України від 10.10.2024 № 1451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1451729-24#Text>
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

Основна література

1. Заєць І. В., Шевенко А. М. Науково-практичне забезпечення профдіагностичної і профконсультативної діяльності: методичні рекомендації. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. URL: <https://surl.li/qkedef>
2. Кар'єрне консультування: практичний посібник / Ігнатович О.М., Заєць І.В., Татаурова-Осика Г.П., Шевенко А.М.; [за ред. О.М. Ігнатович]. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 282 с.
3. Професійна орієнтація у Новій українській школі. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/konczepczyyaprofori%D1%94ntaczii%CC%88-dlya-gromadskogo-obgovorennya-16-12-20-apJ1>
4. Гончарова Н. Основи професійної орієнтації: навчальний посібник; за ред. В.Моргуна. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015. С. 107-110.
5. Психологія професійної діагностики та професійного консультування: практичний посібник / Ігнатович О. М., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М.; за ред. О. М. Ігнатович. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 225 с.
6. Кириченко В. Психологічні основи професійної адаптації та вибору професії : навч. посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 110 с.
7. Кожан Т. Професійна орієнтація : навч. посіб. Київ:КНЕУ, 2019. 214 с.
8. Коропецька О. Професійна орієнтація та профпідбір: навчальний посібник. Рек. МОН. Ів.-Франківськ: Місто НВ, 2009. 348 с.

Додаткова література

1. Глубоченко К. Впровадження інституту кар'єрних радників у школах: підходи до оцінювання ефективності. Академічні візії. 2024. Випуск 36. С. 1-10. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1428/1306>
2. Коляда, Н., Левченко, В. (2025). Кар'єрне консультування та діяльність кар'єрних радників у підтримці працевлаштування молоді в Україні Ввічливість. Humanitas, 6, 117–125, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.6.14>
3. Конспект профорієнтаційного заняття «Професії майбутнього»: наук. - практ. реком./ Л.М. Капченко, Н.В. Савченко, Н.В. Ортікова, Н.В. Балашова, Л.Й. Літвінчук, О.В. Грамма. К.: ІПК ДСЗУ, 2017. 35 с
4. Протас О. Соціально-педагогічні умови активізації професійного самовизначення старшокласників. Вісник Черкаського університету. 2016. Вип. № 8. С. 91– 97.
5. Протас О. Технологія діагностики схильності обдарованих дітей до вибору професії /Упровадження інноваційної освітньої парадигми в гірських школах Українських Карпат [колективна монографія] / За наук. ред. д.п.н. Оліяр М.П.; ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2019. С. 375–382
6. Професійна орієнтація старшокласників: теорія і практика: науково-методичний посібник [для вчителів] / За ред. О. В. Мельника. Київ: “Четверта хвиля”, 2019. Вип. № 1. 230 с.
7. Професійне самовизначення старшокласників в умовах освітнього округу: посібник / [Гуцан Л. А. та ін.]; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання. Харків: Друкарня Мадрид, 2016. 219 с.
8. Професія. Кар'єра. Успіх: метод. посібник / Автор-упор. Лях Т., Малієнко Ю., Троценко Н., Цюман Т., Шеламкова А.; за заг. ред. Т.Цюман. Київ: Основа-Принт. 2015. 132 с.
9. Путівник профорієнтації: наук. - практ. реком. / Н.Г. Джинчарадзе, Л.Й. Літвінчук, Н.В. Савченко, Н.В. Ортікова, Н.В. Балашова, О.В. Грамма, М.В. Богуслав. Київ: ІПК ДСЗУ, 2018. 43 с. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/putivnyk-proforiyentaciyi-2018>
10. Психологія професійної діагностики та професійного консультування практичний посібник / Ігнатович О. М., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М.; за ред. О. М. Ігнатович. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 225 с. URL: <https://surl.li/hpueod>
11. Теорія і практика професійної орієнтації: навч. посіб. / уклад.: Н. Г. Швець, Т. Д. Третякова. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 272 с.
12. Толочко С. В. Вимоги до професійно-педагогічної компетентності кар'єрних радників та едвайзерів в українських закладах освіти. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. 2020. № 1 (34). С. 213-220. URL: <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2020-1-34>
13. Хоружа Л., Братко М., Гриневич Л. Інноваційні тренди у професійнопедагогічній освіті: кар'єрний радник для Нової української школи. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2024. № 80(3). С. 31-44. URL: <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2024.3.3>

14. Шевенко А. Проблеми підготовки радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти. UNESCO Journal Lifelong Professional Education in the XXI Century, v. 1, n. 7, P. 86-97, 1 Aug. 2023. URL: <https://doi.org/10.35387/ucj>
15. Lytvynenko O., Korkos Y. Adaptation of the Ukrainian version of Autonomous Career Motivation Scale (in Ukrainian). URL: <https://www.researchgate.net/publication/390224057> Adaptation of the Ukrainian version of Autonomous Career Motivation Scale in Ukrainian.

Додаткові інтернет-ресурси

1. Міністерство цифрової трансформації України. Тести. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/tests>
2. Міністерство цифрової трансформації України. Дерево професій. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/profession-tree>
3. Платформа з профорієнтації та розвитку кар'єри. Офіційний інтернет-портал Державної служби зайнятості України. URL: <http://profi.dcz.gov.ua>
4. Всеукраїнський проект з профорієнтації та побудови кар'єри «Обери професію своєї мрії». URL: <https://hryoutest.in.ua/>